

tentoonstelling met de nieuwste vindingen op tandheelkundig gebied van over de gehele wereld worden ingericht.

Wetenschappelijk programma

Het wetenschappelijke programma is gerangschikt om twee hoofdthema's:

1. Tandheelkundige aspecten, van kinderen in de geïndustrialiseerde landen en in de Derde Wereld, dit naar aanleiding van het feit, dat op 21 december 1976 de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties een resolutie aannam, hierop neerkomend dat 1979 zou worden uitgeroepen tot Internationaal Jaar van het Kind, ter herdenking van de 20e verjaardag van de Verklaring van de Rechten van het Kind. Het thema omvat 3 categorieën: a. het normale kind, b. het gehandicapte kind en c. 'preventie, een campagne voor verbetering van de kindergebitten'. In laatstgenoemde categorie worden de thans beschikbare preventieve methoden ter discussie gesteld, alsook de noodzaak van een voortdurend streven naar verbetering, dit laatste niet alleen door de jeugdige patiënten en hun ouders, maar eveneens door de praktici en de tandheelkundige docenten.

2. Het tweede thema behelst de bespreking van de doelmatigheid van verschillende, dagelijks toegepaste therapeutische maatregelen, speciaal op het gebied van endodontologie, parodontologie en prothetische tandheelkunde. Positieve en negatieve resultaten op lange termijn zullen kritisch worden geanalyseerd. De voordrachtgevers zullen in verband hiermee tevens tafeldemonstraties geven.

Als gewoonlijk is nog een afzonderlijk symposium in het wetenschappelijke programma opgenomen. Ditmaal is het 'Computers in Dentistry'. Eén van de onderwerpen daarin is het voordeel van de computer in de praktijkadministratie; ook wordt de waarde ervan voor diagnose, epidemiologie en preventie, speciaal met betrekking tot de orthodontie, besproken.

Verder zal ruim tijd worden gereserveerd ten behoeven van vrije voordrachten en 'table clinics'. Voor de belangrijkste bijeenkomsten wordt voorzien in simultane vertalingen in het Engels, Frans, Duits, Spaans en Japans. Ook wordt een International Dental Film Week georganiseerd onder leiding van de Finse hoogleeraar A. Scheinin. Demonstraties worden gehouden in kamer 55 op de 5e verdieping van het Palais du Congrès, en wel van zondagmiddag 21 oktober tot donderdagochtend 25 oktober.

De slotzitting, gedurende welke de prijzen worden uitgereikt, vindt plaats in de Salle Havane. Inzendingen (16 mm films) dienen vóór 15 april 1979 te geschieden. Verdere inlichtingen verschaft de secretaris-generaal van de I.D.F.W., M. Zaconi.

Inschrijving

Aanmeldingen voor inschrijving dienen te worden gezonden aan het secretariaat-generaal van het 67e Wereldjaarcongres van de F.D.I., ADF, 19bis, rue Legendre, 75017 Paris, France. Het inschrijvingsgeld bedraagt voor supporting members, bij aanmelding tot en met 30 juni 1979, 550 francs en vanaf 1 juli 1979 650 francs. Associate members betalen 200 francs. Bij afzegging vóór 21 juli wordt het inschrijvingsbedrag gerestitueerd na aftrek van 30% administratiekosten. Degenen die na 21 juli afzeggen kunnen geen restitutie meer tegevoel zien.

Openingszitting en sociaal programma

De traditionele openingszitting in het Palais des Congrès zal plaatsvinden op zondag 21 oktober, 's ochtends te 10 uur; op diezelfde dag wordt te 20.30 uur een concert gegeven in de kerk van St. Germain-des-Prés. Voorrang hierbij genieten degenen die ook aan de openingsplechtigheid hebben deelgenomen. Verder is er het gebruikelijke sociale programma met bezoeken aan de geijkte bezienswaardigheden, boottochten op de Seine en trips in de omgeving van Parijs. Maar ook grotere tochten worden georganiseerd, o.a. naar Normandië, Bretagne, Elzas-Lotharingen, zelfs tot de Côte d'Azur toe. Voor laatstgenoemde tochten zijn afzonderlijke inschrijvingsformulieren beschikbaar. Inlichtingen verschaft Daro Voyages, 22, rue Royale - 75008 Paris. Van de avondevenementen wordt speciaal genoemd een gala-avond in het paleis van Versailles op woensdag 24 oktober.

Buitenland

VIJFTIG JAAR TANDHEELKUNDIG ONDERWIJS IN INDONESIAË

Verslag congres in Surabaya van 24-29 juli 1978

Van 24 tot en met 29 juli 1978 is, ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de tandheelkundige opleiding in Indonesië, te Surabaya een congres gehouden. Dat Indonesië nog sterk in de belangstelling staat van vele landgenoten, bleek wel uit het feit dat van de buitenlandse bezoekers de Nederlanders veruit in de meerderheid waren.

De geschiedenis van de tandheelkundige opleiding in Surabaya begint in 1928 met de oprichting van de S.T.O.V.I.T. (School Tandheelkundige Opleiding voor Indische Tandartsen), waaraan de namen verbonden zijn van onder meer De la Parra, Snell, De Ranitz, Klinkhamer, Knap, Bergman en Wiemans.

Het congresprogramma omvatte de bekende onderdelen: lezingen, table-clinics en een tentoonstelling, met daaromheen talrijke 'social events'.

In het wetenschappelijke gedeelte lag de nadruk op de restauratieve tandheelkunde en de chirurgie. Als het gebodene een getrouw beeld heeft gegeven van de (tandheelkundige) stand van zaken in Indonesië, dan bestaat de volgende indruk.

Het grootste deel van de hulpverlening bestaat uit eenvoudige restauraties en het opsporen en behandelen (of verwijzen) van afwijkingen op het terrein van de mondheelkunde. Ongetwijfeld vindt dit zijn verklaring in de ratio van één tandarts op ongeveer 60.000 inwoners.

In concreto vermeldde het programma onderwerpen als: het gebruik van onedele metalen bij het opbakken van porselein; het vervaardigen van stiftkronen; tijdelijke kronen in het front; het gebruik van een stift ten behoeve van de opbouw van een element in combinatie met composiet-materiaal; progenie-operatietechniek, perforatie van de sinus maxillaris ten gevolge van extractie; premedicatie; nabloedingen; het vroegtijdig opsporen van maligne afwijkingen door de tandarts; reuscel-carcinoom; behandeling van het ameloblastoom; ankylose van het kaakgewricht en de chirurgische behandeling daarvan; de mogelijkheid van het achterblijven van kyste-epitheel.

Daarnaast zijn lezingen gehouden over de volgende onderwerpen: receptuur; materiaalkunde; endodontie, partiële prothesen; occlusie en articulatie; gnathologie; cariësfrequentie; volledige prothese; tandtechniek; orthodontie; fluoriden; schisis; parodontologie; oncologie; onderwijsmedia; four-handed dentistry. Dit laatste onderwerp werd behandeld door collega H. E. Waalkens (Amstelveen).

Het was opvallend dat de parodontologie slechts aan de orde werd gesteld in relatie tot de orthodontie en de endodontie. Ook aan de preventieve tandheelkunde waren maar twee lezingen gewijd: één over het voorkomen van fluoride in thee en één lezing over cariëspreventie. Een oorzaak zou kunnen zijn, dat men in Indonesië nog niet toe is aan preventie. De bewijzen hiervoor werden tijdens het congres twee maal per dag (letterlijk en figuurlijk) aangedragen tijdens de koffie- en theepauzes, wanneer elke congresganger zijn gebaksdoosje (inhoud: 2 zoete koeken en een hartig hapje) en flesje (zoete) frisdrank kreeg aangeboden. Hierbij ontstond het vage gevoel dat de cariës nog niet als dé grote vijand wordt ervaren.

De table-clinics bestonden uit een aantal demonstratieborden, waarop door middel van schema's en foto's onderwerpen werden behandeld als: T.G.V.O., ontstekingen, ulceraties, endodontie, orthodontie, gingivectomie, e.a.

Tijdens de collegiale ontmoetingen bleek duidelijk dat er sprake is geweest van een gezamenlijk verleden. Hier en daar was een gevoel van teleurstelling te bespeuren over het uitblijven van hulp waarom - voor de verdere uit-

bouw van het tandheelkundig onderwijs in Surabaya - aan de Nederlandse regering was gevraagd. Dat was in de tijd dat verschillende Subfaculteiten in Nederland nieuwe klinieken betrokken! Maar de Indonesische collegae zijn niet van hulp verstoken gebleven: de Engelse universiteitsstad Manchester bood de helpende hand en het postgraduate gebouw in Surabaya is thans ingericht met Engelse units.

Al met al kan zeker van een geslaagd congres worden gesproken, niet in het minst dank zij de persoonlijke inzet van de stafleden en de studenten van de tandheelkundige opleiding in Surabaya.

J. W. L. Wisse

Binnenland

PROMOTIES

M. E. F. van Venrooij-IJsselmuiden

Op dinsdag 7 november 1978 promoveerde mevrouw M. E. F. van Venrooij-IJsselmuiden (Nijmegen) tot doctor in de Geneeskunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht, op een proefschrift getiteld: 'Growth and maturation of Dutch children; a mixed longitudinal study'. Promotors waren Prof. H. J. L. Smeets en Prof. Dr. J. J. van der Werff ten Bosch, hoogleraar in de Fysiologie aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam.

F. P. Mesu

Op dinsdag 12 december 1978 promoveerde de heer F. P. Mesu (Maarsbergen) tot doctor in de Geneeskunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht, op een proefschrift getiteld: 'Zinkoxyde-eugenol cementen voor permanente fixatie van tandheelkundige restauraties'. Promotor was Prof. J. van Amerongen. Het proefschrift kwam tot stand mede onder leiding van Ir. H. P. L. Schoenmakers.

P. J. Slootweg

Op dinsdag 9 januari 1979 promoveerde de heer P. J. Slootweg (De Bilt) tot doctor in de Geneeskunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht, op een proefschrift getiteld: 'Odontogene mengtumoren'. Promotors waren Prof. Dr. G. Bras (hoogleraar in de Algemene ziektekunde en de ziektekundige ontleedkunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht) en Prof. Dr. H. N. Hadders (emeritus-hoogleraar in de Pathologie van de Mondholte aan de rijksuniversiteit te Groningen).

GEZONDHEIDSORGANISATIE TNO

Jaarverslag 1977

De Redactie kwam in het bezit van het jaarverslag over 1977 van de Gezondheidsorganisatie TNO en ontleent, aan het hoofdstuk *Werkgroepen, Commissies en Projectgroepen*, het onderstaande.

Werkgroep TNO Tand- en Mondziekten

In het jaar 1977 is het verschil tussen mogelijkheden van de Werkgroep en de hoeveelheid verrichten werkzaamheden sterk gegroeid. Dit moet worden verklaard doordat zich, na het afwijzen van de drinkwaterfluoridering, in toenemende mate maatschappelijke vragen voordoen, die vooral door de Werkgroep kunnen worden onderzocht en beantwoord.

In het kader van het klinisch-experimenteel onderzoek ter voorkoming van cariës werden in Alkmaar en Amersfoort nulpunts-gebitsonderzoeken verricht bij ruim twaalfhonderd tien-, elf- en twaalfjarige schoolkinderen. Bij de samenstelling van de proef- en controlegroepen werden 'matching procedures' toegepast. De criteria waren geslacht, sociaal-economisch milieu en cariës-index. Deze twee onderzoeken, waarbij het effect van respectievelijk een fluoridelak en een peroxydase-systeem in tandpasta zullen worden getoetst, zullen drie jaren in beslag nemen.

In Tiel, waar het drinkwater twintig jaren lang geïsoleerd is geweest, werd in het kader van een T.G.V.O.-project een tweede tussenmeting uitgevoerd bij tweehonderdvijftig kleuters tussen viereneenhalf en zes jaar. Het resultaat van dit gebitsonderzoek heeft aangegeven dat de gebitsgesteldheid van de kleuters in Tiel verder is verbeterd. Bijna één derde van het aantal kleuters had een gaaf melkgebit. Voorlopige berekeningen van het project geven indicaties dat de kosten-batenbalans gunstig kan worden genoemd. Voorts werd verkennend onderzoek verricht in hoeverre een index kon worden ontwikkeld, waarmee de gezondheid van een mond kan worden gekarakteriseerd. Van de resultaten is verslag gedaan in het Nederlands Tandartsenblad. Omdat vanuit diverse maatschappelijk-tandheelkundige geledingen behoefte bestaat aan een kwalitatieve norm, wordt verder onderzoek wenselijk geacht. In het verslagjaar zijn ook gegevens, verkregen uit in 1976 in Noordoost Friesland verricht klinisch onderzoek, verwerkt. Over de resultaten van dit tweede onderzoek, in het T.G.V.O.-kader, basisonderzoek in 1973, werd in januari te Leeuwarden gerapporteerd. Na drie jaar van informatie en motivatie voor zowel melkgebitten als blijvende gebitten kon een cariësreductie van rond twintig procent worden vastgesteld. Of dit geheel is toe te schrijven aan die activiteiten moet nog worden nagegaan.

De verwerking van de verzamelde onderzoeksgegevens over het gebitsonderzoek bij kleuters in Drente is beëindigd. Uit de resultaten blijkt

dat een goede curatieve verzorging van melkgebitten wel degelijk mogelijk is.

In 1976 is in Leeuwarden een gecombineerd tandheelkundig en sociaal-wetenschappelijk onderzoek bij vijftienjarige kinderen en hun moeders in Leeuwarden gehouden. Uit een artikel, dat de tandheelkundige achtergronden en resultaten van dit onderzoek behandelt, kunnen de volgende, weinig bemoedigende, gegevens worden vermeld:

- ongeveer driekwart procent van de kinderen heeft een gaaf gebit;

- er is gemiddeld per kind 0,7 gebitselement op grond van cariës getrokken en er zijn gemiddeld 17,8 wel- en niet-gevulde gaatjes;

- nog niet afgesloten onderzoek wijst uit dat ongeveer vijftien procent van de approximale vullingen niet in goede staat is.

Met behulp van dezelfde onderzoeksgegevens kon worden nagegaan in hoeverre het gebruik van fluoridetabletten tot een betere gebitsgesteldheid leidt. Door middel van 'matching procedures' werden de variabelen die samenhangen met de gebitsgesteldheid en het fluoridegebruik - sociaal-economische status, tanden poetsen en snoepen - bestudeerd. De resultaten wijzen erop dat bij een fluoridetabletten-studie het effect teniet gedaan kan worden door deze storende variabelen.

Het gericht fundamentele onderzoek heeft in het verslagjaar veel aandacht gekregen. Experimenten met een infrarood-onderzoek werden afgesloten. Dat houdt in dat de Werkgroep momenteel over twee technieken beschikt waardoor op relatief eenvoudige wijze cariëspreventieve middelen in de laboratoriumsituatie op hun merites kunnen worden beoordeeld. Voor een derde additionele techniek werkt de groep verder aan het polarisatie-microscopisch onderzoek van glazuur. Een vierde techniek, ter toetsing van cariëspreventieve fluoride-oplossingen, wordt bestudeerd. Er zijn diverse chemisch-analytische methodieken ontwikkeld. Met name werden de rol en het belang van de vorming van calciumfluoride bij de toepassingen van fluorideoplossingen op glazuur bekeken.

Het fluoride-analytisch onderzoek ten behoeve van universiteiten en instanties in het medisch-biologisch en milieu-hygiënisch kader heeft verder voortgang gevonden.

Werkgroep Onderzoek van Tandheelkundige Materialen TNO

De activiteiten van de Werkgroep waren enerzijds weer afgestemd op routine-onderzoek, anderzijds op organisatorisch overleg om te komen tot een Europese certificatie.

Het routine-onderzoek hield verband met het onderzoek van diverse marktproducten. De bestaande lijsten konden weer worden aangevuld. Een extra probleem deed zich voor bij de kwantitatieve bepaling van het element indium. Het is in een bepaalde legering voor amalgaam verwerkt.

Voor het eerst werd de Commissie Tandheelkundige Materialen TNO geconfronteerd met